

## הַלְבוֹת אִישׁוֹת פֶּרֶק יז

א. מִי שֶׁהָיָה נָשׁוּי נָשִׁים רַבּוֹת, וּמֵת כָּל שְׁנֵשֶׁאֵת בְּתַחֲלָה, קוֹדֶמֶת לְטַל כְּתַבְתָּהּ; וְאִין אַחַת מֵהֶן נוֹטְלָת, אֲלֹא בְּשִׁבּוּעָה; וְאִין לְאַחֲרוֹנָה, אֲלֹא מֵה שֶׁשִּׁירָה שְׁלִפְנִיָּה, וְגַם הִיא נִשְׁבַּעַת, וְנוֹטְלָת הַשָּׂאָר. וְכֵן אִם הָיָה עָלָיו שָׂטֵר חוֹב אִם הָיָה הַחוֹב קוֹדֵם, גּוֹבָה בְּעַל חוֹב תַּחֲלָה; וְאִם הַכְּתַבְתָּה קֹדֶמָה, גּוֹבָה הָאִשָּׁה תַּחֲלָה, וְהַשָּׂאָר לְבַעַל חוֹב.

ב. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשֶׁהִיָּתָה הַקֶּרְקַע שְׂבָאוּ לְגִבּוֹת מִמֶּנָּה קְנוּיָה לוֹ בְּשַׁעַת הַנִּשְׁוֹאִין, וּבְשַׁעַת שְׁלוֹהָ הוּא שֶׁהָדִין נוֹתֵן, שְׂכָל הַקּוֹדֵם שָׂטֵרוֹ זָכָה תַּחֲלָה; אֲבָל אִם נָשָׂא נָשִׁים זֹו אַחֵר זֹו, וְלוֹה בֵּין קֵדָם נִשְׁוֹאִין בֵּין אַחֵר נִשְׁוֹאִין, וְאַחֵר שְׁנֵשֶׁא וְלוֹה קָנָה קֶרְקַע כָּלֶן חוֹלְקִין כְּאַחַת, שֶׁשְׁעָבוּד כָּלֶן כְּאַחַד בָּא, שֶׁבְּשַׁעַת שִׁקְנָה הָיָה מְשַׁעָּבֵד לְכָל, וְאִין כָּאן דִּין קְדִימָה.

ג. וְכֵן אִם הָיָה זְמַן הַכְּתַבְתּוֹת וְהַשָּׂטֵרוֹת כָּלֶן יוֹם אֶחָד, אוֹ שַׁעַת אַחַת בְּמָקוֹם שְׁפוֹתָבִים שַׁעוֹת חוֹלְקִין כְּאַחַת, שְׂאִין שָׁם קוֹדֵם; וְלַעוֹלָם כָּל שֶׁקֵּדָם וְזָכָה בַּמַּטְלָטְלִין כְּדִי חוֹבוֹ אוֹ כְּדִי כְּתַבְתָּה אִין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ, שְׂאִין דִּין קְדִימָה בַּמַּטְלָטְלִין.

ד. מִי שֶׁגִּרַּשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ, וְעָלָיו שָׂטֵר חוֹב, וּבָא בְּעַל חוֹב וְהָאִשָּׁה לְגִבּוֹת, וְהָיָה לוֹ מַעוֹת וְקֶרְקַע כְּדִי הַחוֹב וְהַכְּתַבְתָּה בְּעַל חוֹב נוֹטֵל הַמַּעוֹת, וְהָאִשָּׁה גּוֹבָה כְּתַבְתָּה מִן הַקֶּרְקַע. וְאִם אִין לוֹ אֲלֹא קֶרְקַע שְׂאִין בֹּה כְּדִי לְהַגְבוֹת שְׁנִיָּהֶם, וְלֹא הָיָה בֹּה דִין קְדִימָה נוֹתֵנִין אוֹתָהּ לְבַעַל חוֹב; וְאִם נִשְׁאָר לְאִשָּׁה כָּלוּם, תַּטֵּל, וְאִם לָאוּ, תִּדְּחָה מִפָּנֶי בְּעַל חוֹב: שֶׁהָרִי בְּעַל חוֹב הַפְּסִיד וְהוֹצִיא מַעוֹתָיו, וְהָאִשָּׁה לֹא חֲסָרָה דְּבַר שְׁיוֹתֵר מֵה שֶׁהָאִישׁ רוֹצָה לְשֹׂא, אִשָּׁה רוֹצָה לְהַנִּשָּׂא.

ה. וְכֵן מִי שֶׁמֵּת וְהִנִּיחַ אִשָּׁה וּבְעַל חוֹב, וְקֶרְקַע שְׂאִין בֹּה דִין קְדִימָה הָאִשָּׁה נִדְּחִית מִפָּנֶי בְּעַל חוֹב, וְהוּא גּוֹבָה כָּל חוֹבוֹ תַּחֲלָה. וְכִיּוֹן שֶׁתִּקְנוּ הַגָּאוֹנִים שֶׁתִּגְבֶּה הָאִשָּׁה וּבְעַל חוֹב מִן הַמַּטְלָטְלִין, וְהַדְּבַר יָדוּעַ שְׂאִין דִּין קְדִימָה בַּמַּטְלָטְלִין אִם לֹא הִנִּיחַ מַטְלָטְלִין כְּדִי לִתֵּן לְשְׁנֵיָּהֶם, נוֹתֵנִין לְבַעַל חוֹב כָּל חוֹבוֹ תַּחֲלָה; וְאִם נִשְׁאָר לְאִשָּׁה מֵה שֶׁתַּטֵּל בְּכְתַבְתָּהּ, תַּטֵּל אוֹ תִּדְּחָה.

ו. הָיוּ כּוֹתְבִין בְּכְתַבְתָּה נִכְסֵי צֶאֱן בְּרוֹזֵל, וְטַעֲנָה שְׂאָבְדוֹ אוֹ שְׁלִקְחָם הַבְּעַל הָרִי הִיא בְּנִכְסֵי צֶאֱן בְּרוֹזֵל שְׁלָה, כְּשֶׁאָר בְּעָלֵי חוֹבוֹת; וְנִשְׁבַּעַת שְׁלֹא לְקַחָה אוֹתָן וְלֹא נִתְּנָה וְלֹא מִחֲלָה, וְחוֹלְקָת עִם בְּעָלֵי חוֹבוֹת.

ז. מִי שֶׁמֵּת אוֹ גִּרַּשׁ, וַיֵּשׁ לוֹ נָשִׁים רַבּוֹת, וְאִין שָׁם דִּין קְדִימָה, וְאִין לוֹ כְּדִי כָּל הַכְּתַבְתּוֹת פִּיצֵד חוֹלְקוֹת: רוֹאִים אִם כְּשִׁיחִלֵּק הַמָּמוֹן עַל מִנִּין הַנָּשִׁים, יִגִּיעַ לְפַחוֹתָה שְׂבָהָן כְּדִי כְּתַבְתָּה אוֹ פָּחוֹת חוֹלְקוֹת בְּשׁוּוֹה. וְאִם הָיָה הַמָּמוֹן יוֹתֵר עַל זֶה חוֹלְקִים מִמֶּנּוּ, כְּדִי שִׁיִּגִּיעַ לְפַחוֹתָה שְׂבָהָן כְּשַׁעוֹר כְּתַבְתָּה, וְחוֹזְרוֹת וְחוֹלְקוֹת אֶת הַמּוֹתֵר בֵּין הַנוֹתְרוֹת, עַל הַדֶּרֶךְ הָרֵאשׁוֹנָה.

ח. פִּיצֵד: מִי שֶׁהָיָה נָשׁוּי אַרְבַּע נָשִׁים, כְּתַבְתָּה שְׁלֹרֵאשׁוֹנָה אַרְבַּע מֵאוֹת, וְשְׁלִשְׁנִיָּה שְׁלוֹשׁ מֵאוֹת, וְשְׁלִשְׁלִישִׁית מֵאוֹת, וְשְׁלִרְבִיעִית מֵאָה, נִמְצָא הַכָּל אֶלֶף וְגִרַּשׁ כָּלֶן, אוֹ מֵת אִם הִנִּיחַ אַרְבַּע מֵאוֹת אוֹ פָּחוֹת, חוֹלְקוֹת כָּלֶן בְּשׁוּוֹה; וְכָל אַחַת נוֹטְלָת מֵאָה אוֹ פָּחוֹת.

ט. הניח שמונה מאות אם תחלק בין כלן בשווה, נמצאת הרביעית נוטלת מאתים והרי אין בכתבתה אלא מאה. אלא כיצד עושין: לוקחין ארבע מאות, וחולקין אותן ביניהן בשווה מאה מאה; ונמצאת הרביעית נוטלה כדי כתבתה, והלכה לה. ונשאר כאן ארבע מאות, ושלוש נשים שביד כל אחת משלשתן מאה. אם תחלק הארבע מאות בין שלשתן בשווה, נמצאת השלישית נוטלת מאתים ושלושים ושלושה ושליש והרי אין בכתבתה אלא מאתים. לפיכך לוקחין מארבע המאות שלוש מאות, וחולקין בין שלשתן בשווה; שנמצאת השלישית נוטלה מאתים שלה, והלכה לה. ונשאר כאן מאה, ושתי נשים. חולקין את המאה בשווה בין ראשונה ושניה; נמצא ביד הראשונה מאתים וחמשים, וכן ביד השניה. ונמצא ביד השלישית מאתים, וביד הרביעית מאה. ועל דרך זו חולקות לעולם, אפלו הן מאה.

י. הערב לאשה בכתבתה אף על פי שקנו מידו, אינו חייב לשלם, שמצוה עשה, והרי לא חסרה כלום; ואם ערב שלכתבת בנו הוא, וקנו מידו חייב לשלם, שהאב בגלל בנו משעבד עצמו וגומר ומקנה. וקבלן שלכתבה חייב לשלם, אף על פי שלא קנו מידו; ואיזה הוא קבלן זה שאמר לאשה, הנשאי לזה, ואני נותן כתבה זו. אבל אם אמר לה, אני ערב כתבה זו, אני פורע כתבה זו, וכיוצא בזה פטור, אלא אם כן היה אביו.

יא. המגרש את אשתו ידירנה הנאה, ואחר כך תפרע כתבתה מן הקבלן, או מאביו אם היה ערב: שמא יחזירנה, ונמצאו עושין קנוניה על נכסיו שלה. וכן המקדיש נכסיו וגרש את אשתו ידירנה הנאה, ואחר כך תפרע מן הפודה מיד ההקדש: שמא יעשו קנוניה על ההקדש. אבל המגרש את אשתו, ובאה לטרף מן הלקוחות אין מחיבין אותו להדירה, אלא נשבעת וטורפת; ואם רצת, תחזר לבעלה, שכבר ידעו הלקוחות שיש עליו כתבת אשה, והם הפסידו על עצמם שלקחו נכסים שתחת שעבודה.

יב. הבעל שמכר נכסיו, ואחר כך כתבה אשתו ללוקח, דין ודברים אין לי עמך, והספימה למעשיו אף על פי שקנו ממנה הרי זו טורפת, שלא כתבה לו אלא כדי שלא יהיה בינה ובין בעלה קטטה, ויש לה לומר, נחת רוח עשיתי לבעלי; אבל אם קנו מיד האשה תחלה, שאין לה שעבוד על מקום זה, ואחר כך מכר אותו הבעל אינה טורפת אותו.

יג. וכן אם מכר הבעל ואמר לאשתו לכתב ללוקח, דין ודברים אין לי עמך, ולא כתבה ולא הספימה למעשיו, ונפסד המכר, וחזר הבעל ומכר לאיש אחר, בין אותה השדה בין שדה אחרת, ואחר שמכר הבעל הספימה למעשיו, וקנו מידה שאין לה שעבוד על שדה זו אינה יכולה לטרף, שאינה יכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי: שהרי בראשונה כשלא רצת, לא הלכה ברצון בעלה.

יד. מי שהיו לו שתי נשים, ומכר את שדהו, וקנו מיד הראשונה שאין לה שעבוד על שדה זו, אינה טורפת אותה מן הלוקח, והיה קנין המועיל שאינה יכולה לטען לו בנחת רוח עשיתי לבעלי, ואחר כך מת הבעל, או גרש שתייהן השניה מוציאה

מיד הלוקח, שהרי לא קנו מידה ללוקח; והראשונה מוציאה מיד השניה, מפני שהיא קדמה ולא הסירה שעבודה אלא מעל הלוקח; וכשתחזור השדה לראשונה, חוזר הלוקח ומוציאה מידה, שהרי קנו מידה לו: וחוזרות חלילה, עד שיעשו פשרה ביניהן.

טו. אלמנה, בין מן הנשואין בין מן הארוסין נשבעת ומוכרת מקרקע בעלה, ונפרעת כתבתה, בין בבית דין ממחין, בין שלא בבית דין ממחין: והוא, שיהיו השלושה אנשים נאמנים ויודעין בשומת הקרקע. ואחריות המכר, על נכסי יתומים. אבל הגרושה, לא תמכר אלא בבית דין ממחין. וכל המוכרת בבית דין, לא תמכר אלא בהכרזה; ובהלכות הלואה, יתבאר משפט מכירת בית דין היאך היא. אבל המוכרת שלא בבית דין אינה צריכה הכרזה, ואף על פי שהן שלושה נאמנים ויודעים השומה.

טז. אלמנה שמכרה קרקע בכתבתה, בינה לבין עצמה אם מכרה שווה בשווה, מכרה קים; ונשבעת שבועת אלמנה, אחר שמכרה: והוא, שמכרה לאחר; אבל אם שמה לעצמה לא עשת כלום, ואפלו הכריזה.

יז. היתה כתבתה מאתים, ומכרה שווה מאה במאתים, או שווה מאתים במאה נתקבלה כתבתה ואין לה כלום, ובלבד שתשבע שבועת אלמנה. היתה כתבתה מאה, ומכרה שווה מאה ודינר במאה מכרה בטל: ואפלו אמרה, אני אחזיר את הדינר ליורשים מכרה בטל.

יח. היתה כתבתה ארבע מאות זוז, ומכרה לזה במנה ולזה במנה ולזה במנה שווה בשווה, ולאחרון שווה מאה ודינר במאה שלאחרון בטל, ושלכלם קים.

יט. יש לאשה למכר כתבתה, או לתנה במתנה. אם מת הבעל, או גרשה יבוא הלז ויטל; ואם מתה היא בחיי בעלה, או קדם שנשבעה אין לו כלום. הרי שמכרה מקצת כתבתה, או משכנה מקצתה, או נתנה לאחר מקצתה מוכרת מקרקע בעלה, ותגבה השאר בין בבית דין ממחין בין בשלושה נאמנים. ומוכרת לכתבתה אפלו בפעמים רבות, בין בבית דין בין בשלושה נאמנים ויודעים שומת קרקע.

כ. המוכרת כתבתה, בין לאחרים בין לבעלה לא אבדה שאר תנאיי כתבה; ואם היה לה בן זכר, יורש כנגד כתבתה הזאת שנמכרה מנכסי אביו יותר על חלקו כדין תנאי זה. אבל המוחלת כתבתה לבעלה, אבדה כל תנאיי כתבתה; ואפלו מזונות, אין לה עליו. ומוחלת כתבתה, אינה צריכה קנין ולא עדים כשאר המוחלים, שאינן צריכין לא עדים, ולא קנין, אלא בדברים בלבד: והוא, שיהיו דברים שהדעת סומכת עליהן, ולא יהיו דברי שחוק והתל או דברי תמה, אלא בדעת נכונה.